

DIE OPSTANDIGE STUDENT -
'N ANALISE EN EVALUERING VAN STUDENTEAKTIVISME
IN DIE V.S.A.

Proefskrif ter verkryging
van die graad D.Phil. (Sosiologie)

aangebied deur

S. C. W. DUVENAGE, Th. D. (P. U.)
D. Litt. et. Phil. (V. U., A'dam)

Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys
Potchefstroom

1973

VOORWOORD

Die primêre aanleiding tot hierdie proefskrif is 'n intense belangstelling by die skrywer in jeugaangeleenthede vir die afgelope dertig jaar. Hoewel genoemde belangstelling in diverse aktiwiteite, rakende veral die Afrikanerjeug, gepositiveer kon word, was daar nog nooit geleentheid om indringende studie en gerigte navorsing in verband met een of ander aspek van die jeugsubkultuur te maak nie. So 'n geleentheid het hom gedurende die afgelope twee jaar voorgedoen. Die keuse van die besondere onderwerp lê voor die hand. Daar is min terreine in die kontemporêre samelewing waarop veranderinge so snel, so verrassend, so universeel en so ontnugterend vir baie plaasvind as juis op die terrein van die jeugkultuur. In die afgelope dekade het veral die student hierin die inisiatief geneem. Studentestem en studentemag het iets geword waarmee rekening gehou moet word.

Hoewel die verskynsel van studenteopstandigheid of studenteaktiwisme eers in 1972 in Suid-Afrika begin kop uitsteek het, kon dit deur verskillende kenners op die gebied reeds vanaf 1970 geantisipeer word.

Dit was 'n uitdaging om, voordat studenteaktiwisme in Suid-Afrika sy beslag kry, met 'n grondige analise en evaluering van die verskynsel in die buiteland gereed te wees. Dat die V.S.A. gekies is, lê voor die hand. Die verskynsel het in die jongste verlede daar sy oorsprong en ook sy hoogtepunte gehad.

Benewens talle persone wie se name nie genoem word nie, kom 'n woord van besondere dank toe aan prof. Seymour Lipset van Harvard

universiteit onder wie se leiding die skrywer 'n semester lank gewerk het. Met hoë waardering vir indringende samesprekinge oor die onderwerp word ook die name vermeld van proff. Arnold de Graaff, Henk Hart en Bernard Zylstra van die „Institute for Christian Studies" in Toronto, Kanada. Die kontrole van die empiriese navorsingsresultate in verband met 'n aangeleentheid waarmee hulle uiteraard meer vertrouwd was, asook gedagtewisseling in verband met 'n derde alternatief vir die Amerikaanse dilemma, het besonder waardevol geblyk te wees.

Aan my promotor, prof. J.P. van der Walt, vir aanmoediging om met studie in die sosiologie voort te gaan en vir sy oortuiging dat die sosiologie nie alleen as empiriese maar ook as normatiewe, wysgerig-georiënteerde wetenskap selfs moet vra na religieuse grondmotiewe, betuig ek my opregte waardering.

Prof. H.J.J. Bingle het as hulppromotor aan my onmisbare advies gegee ten opsigte van talle opvoedkundige aspekte van die studie. Om veral die prinsipiële struktuuranalise van die universiteit as sodanig en die plek wat die student ideaal-tipies aan die universiteit moet inneem aan sy ervaringsrype en wetenskaplike kontrole te kon onderwerp, was 'n gerusstelling.

My eggenote het andermaal getoon dat sy in tye van hoogspanning wat so 'n studie onwillekeurig meebring, iemand is wat verstaan en ondersteun. My opregte dank. Ook die kinders moes opoffer, veral tydens ons afwesigheid oorsee. Hulle weet wat dit beteken om te gee eerder as om te neem.

Aan die Vader van die ligte wie se hand steeds kennelik sigbaar was
en wie se bekwaammakende genade bo bidde en denke ervaar kon word,
al die eer en die aanbidding.

INHOUDSOPGAWE

	Bladsy
1 INLEIDING	1
2 ORIËNTERING	
2.1 Die erns van die verskynsel	18
2.2 Omvang van studenteonluste	21
2.3 Enkele voorbeelde	26
2.3.1 Die Berkeley-opstand	26
2.3.2 Die Columbia-opstand	32
2.4 Waarom studente?	38
3 STUDENTERADIKALISME	
3.1 Verskillende kategorieë	41
3.2 Enkele vergelykings tussen aktiviste en Hippies	44
3.2.1 Personalisme	45
3.2.2 Bekwaamheid en herkoms	46
3.2.3 Geen identifikasie met leiers of ideologieë nie	48
3.2.4 Permissiwiteit	50
3.2.5 Groeiende polarisasie	55
3.3 Die Hippië-beweging	57
3.3.1 Ontstaan	57
3.3.2 Verskille met aktiviste	59
3.3.3 Kontrakultuur	63
3.3.4 Verdere karakterisering	67
3.3.4.1 Buitengewone vertroue in nuwe orde	67
3.3.4.2 Liefde	68

3.3.4.3	Seks	70
3.3.4.4	Verdowingsmiddels	70
3.3.4.5	Kommunalisme	72
3.3.4.6	Nuwe naturalisme	75

4 DIE AKTIVISTEBEWEGING

4.1	Algemene karakterisering	77
4.1.1	Voorgeskiedenis	77
4.1.2	„Students for Democratic Society"	78
4.1.3	„The New Left"	85
4.1.4	Doelstellings van beweging	87
4.1.5	Twee teikens	92
4.1.6	Afname van invloed	94
4.2	Getalle	96
4.3	Metodes	103
4.3.1	Verskeidenheid van metodes	104
4.3.2	Geweld	112
4.3.3	Konfrontasie - doel op sigself	116
4.3.4	Die paradokstaktiek	118
4.3.5	Die patroon van konfrontasie	119
4.4	Deelnemende demokrasie	129

5 ONTLEDING VAN STRYDPUNTE

5.1	Inleiding	135
5.2	Strydpunte buite die universiteit	145
5.2.1	Burgerregte	145
5.2.2	Viëtnamoorlog	147
5.2.3	Militêre diensplig	149

5.3	Strydpunte binne die universiteit	156
5.3.1	Algemeen	156
5.3.2	Die „multiversiteit“	162
5.3.3	Die kennisfabriek en diensstasie	175
5.4	Antipatie teen die „Establishment“	185
6	DIEPERLIGGENDE AGTERGRONDSFAKTORE	
6.1	Sosio-kultureel	192
6.1.1	„Change“	192
6.1.2	Post-moderne generasie	206
6.1.2.1	Inleiding	206
6.1.2.2	Studentesubkultuur	210
6.1.2.3	Kontrakarakter	217
6.1.3	Generasiekonflik	223
6.1.4	Outoriteitskrisis	234
6.2	Ekonomies	244
6.3	Polities	251
6.3.1	Inleiding	251
6.3.2	Oorsaak of gevolg	252
6.3.3	Politieke oortuiging van aktiviste se ouers	253
6.3.4	Universiteite se invloed	255
6.3.5	Korrelasie tussen politieke opvatting en akademiese belangstelling	258
6.4	Religieus	260
6.4.1	Inleiding	260
6.4.2	Pluralisme	261
6.4.3	Vrywillige organisasies en die kerk as sosiale instelling	263
6.4.4	Indifferentisme	265

6.4.5	Dualisme en „new religiousness“	266
6.4.6	Sekularisme	271
6.4.7	Godsdiens en die openbare onderwys	275
6.4.7.1	Die openbare skool	275
6.4.7.2	Hoër onderwysinrigtings	280
6.4.7.3	Invloed van kerk en godsdiens op studente	288
6.4.8	Die invloed van die teologie van die revolusie op studenteaktivisme	290
6.4.9	Die rol van Joodse studente in aktivisme	297
6.5	Opvoedkundig	301
6.5.1	Kontinuiteit sowel as diskontinuiteit tussen ouers en kinders	301
6.5.2	Die opvoedingspatroon en die invloed daarvan	306
6.6	Wysgerig	318
6.6.1	Inleiding	318
6.6.2	Die Humanisme - 'n historiese verkenning	319
6.6.3	Die Humanisme - 'n prinsipiële omlýning, veral in Amerikaanse konteks	324
6.6.3.1	Demokrasie as godsdiens	327
6.6.3.2	Natuur en vryheid	332
6.6.3.3	Pragmatisme	337
6.6.3.4	Korporatiewe liberalisme	345

7 DIE UNIVERSITEIT EN STUDENT IN PERSPEKTIEF

7.1	Inleiding	350
7.2	Die leer van die samelewingsverbande	351
7.3	Die universiteit as samelewingsverband	354
7.3.1	Die struktuur en eie-aard van die universiteit	354

7.3.2	Die taak van die universiteit en sy verhoudinge na buite	362
7.3.2.1	Tradisionele take	366
7.3.2.1.1	Onderrig	366
7.3.2.1.2	Navorsing	368
7.3.2.1.3	Beroepsopleiding	370
7.3.2.1.4	Vorming	371
7.3.2.2	Nuwe take	376
7.3.2.2.1	Akkommodasie	376
7.3.2.2.2	Diens	378
7.3.2.2.3	Promotor van sosiale verandering ...	382
7.3.3	Soewereiniteit in eie kring	386
7.3.4	Die beginsel van gesag en vryheid	394
7.3.4.1	Oorsprong van gesag	394
7.3.4.2	Amp en roeping	395
7.3.4.3	Gesag, mag, insig en verantwoordelikheid	399
7.3.4.4	Diverse tipes van gesag	402
7.3.4.5	Gesagsverhoudinge aan die universiteit ..	403
7.3.4.6	Vryheid in die algemeen	406
7.3.4.7	Vryheid in akademiese konteks	409
7.4	Die student en sy plek aan die universiteit ..	416

8 EVALUERING

8.1	Inleiding	440
8.2	Ideologiese beïnvloeding van die studenteaktiwis	441
8.2.1	Karl Marx se invloed	443
8.2.2	Marcuse se invloed	447
8.3	Beoordeling van aktivisme vanuit humanistiese grondmotief	463

8.4	Beoordeling van die idee van deelnemende demokrasie	476
8.5	Beoordeling van strydpunte van die opstandige student	494
8.5.1	Strydpunte buite die universiteit	494
8.5.2	Strydpunte binne die universiteit	503
9	DERDE ALTERNATIEF	
9.1	Terugblik	517
9.2	Vertikale dimensie	521
9.3	Die Christelike universiteit en Christelike wetenskapsbeoefening	526
	SUMMARY	539
	BIBLIOGRAFIE	551